

Bijlage II. Toelichting op het overzicht voor- en nadelen voorjaarsrapportage 2022

1. Verkoop dienstwoningen Borger en Woudbloem (per saldo voordeel € 700.000,-)

Het waterschap had begin dit jaar nog een dienstwoning in Borger en een dienstwoning in Woudbloem in eigendom. Deze dienstwoningen werden echter de afgelopen periode beheerd door een leegstandsbeheerder, omdat er voor deze woningen in de huidige staat met de bijbehorende huurprijs geen interesse was van medewerkers om de woningen te huren. De woningen hadden geen toezichtfunctie meer. Hierdoor was het niet langer noodzakelijk om deze woningen in eigendom bij het waterschap aan te houden. Daarnaast is er sprake van een zeer gunstige woningmarkt situatie. Om deze redenen zijn de woningen in het voorjaar van 2022 verkocht. Rekening houdende met de resterende boekwaarden, courtagekosten van de makelaar en overige kosten bedraagt het voordeel van de verkoop van beide woningen per saldo ongeveer € 700.000,-.

2. Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest (voordeel € 194.000,-)

Ten behoeve van een doelmatige uitoefening van (grootschalige) taakonderdelen inzake het zuiveren en laboratoriumwerkzaamheden werken de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest sinds 1 januari 2000 samen en zijn daartoe een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

In de Gemeenschappelijke regeling samenwerking waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest van 2011 is afgesproken dat de verdeelsleutels van de kosten na vijf jaar worden herijkt. Het resultaat van deze herijking is dat de verdeelsleutel van de kosten gezamenlijk transport, zuiveren en slib(eind)verwerking daalt van 43% naar 42% voor Hunze en Aa's. Met name door deze verschuiving van 1% neemt het aandeel voor Hunze en Aa's met € 194.000,- af ten opzichte van hetgeen eerder rekening mee was gehouden. De verdeelsleutel van de kosten van het gezamenlijk laboratorium blijft ongewijzigd.

3. Asbestsanering gemaal Oostermoer (nadeel € 42.000,-)

Gemaal Oostermoer in de Groeve wordt vispasseerbaar gemaakt. Hierbij zullen twee waaiers van de pompen worden vervangen door een visvriendelijke versie en tevens wordt de derde pomp verwijderd. Op de plaats van de derde pomp wordt een vispassage aangelegd.

In de voorbereidingsfase is hiervoor een niet destructief asbestonderzoek uitgevoerd in het gemaal. Er zijn toen geen noemenswaardige asbestbronnen aangetroffen. In 2021 is gestart met het verwijderen van de eerste pomp en toen is geconstateerd dat er meerdere pakkingen in de pomp asbesthoudend zijn. In het voorjaar van 2022 heeft hiervoor een sanering van het asbest plaatsgevonden. De kosten hiervan bedragen € 42.000,-.

4. Dividend NWB (voordeel € 367.000,-)

In de begroting 2022 is uitgegaan van een dividenuitkering van de NWB over het jaar 2021 van € 40 miljoen. In het persbericht van 18 maart jl. over de jaarcijfers geeft de NWB aan voornemens te zijn een dividend uit te keren van € 50 miljoen. Dit betekent dat de in de begroting geraamde dividenuitkering van € 1,4 miljoen met € 367.000,- kan worden verhoogd.

5. Dotatie voorziening baggeren Havenkanaal Assen (nadeel € 800.000,-)

De rwzi Assen lost het gezuiverde water (effluent) op het Havenkanaal. De rwzi lost dit gezuiverde water binnen de daarvoor geldende normen. Binnen de normen is er bij elke rwzi echter sprake van een kleine restlozing. Bij stilstaand water bezinkt deze restlozing gedeeltelijk bij het lozingspunt. Als het water stroomt treedt dit probleem niet of veel minder op.

Omdat het Havenkanaal geen stromend water is, treedt hier dus het probleem op dat het effluent direct bij het lozingspunt bezinkt. In 2018 is hiervoor het slib en bagger in het Havenkanaal verwijderd.

Uit jaarlijkse metingen blijkt echter inmiddels dat deze sliblaag opnieuw aangroeit en het noodzakelijk is om eenmaal per 8 jaar opnieuw te gaan baggeren. In 2026 zal dit naar verwachting voor het eerst weer plaats moeten vinden. De kosten hiervan bedragen € 1,6 miljoen. Om de lasten gelijkmatig over de jaren te verdelen, wordt voorgesteld deze € 1,6 miljoen jaarlijks middels een (onderhouds)voorziening op te gaan bouwen. Aan de voorziening moet jaarlijks € 200.000 worden toegevoegd (€ 1,6 miljoen / 8 jaar) om in 2026 voldoende middelen beschikbaar te hebben om de baggerwerkzaamheden uit te voeren. Aangezien de afgelopen jaren nog geen dotatie heeft plaatsgevonden, vindt in deze voorjaarsrapportage een “inhaaldotatie” plaats voor de jaren 2019, 2020 en 2021 van in totaal € 600.000,-. Daarnaast wordt voor 2022 ook € 200.000 aan de voorziening toegevoegd. De totale dotatie in 2022 bedraagt derhalve € 800.000,-. In de jaren 2023 t/m 2026 wordt ook nog jaarlijks € 200.000 aan de voorziening gedoteerd. Dit is meegenomen in de meerjarenraming 2023 t/m 2026. In 2026 is dan de benodigde € 1,6 miljoen beschikbaar voor de baggerwerkzaamheden.

6. Tijdelijke medewerker nieuwe analyseapparatuur (TOC) (nadeel € 32.000,-)

In verband met het wijzigen van standaarden gaat het laboratorium uiterlijk ingaande 2025 over op nieuwe analyseapparatuur (TOC). Voor de certificering van de nieuwe apparatuur en het, gedurende de overgang, tijdelijk dubbel draaien van de nieuwe en de oude apparatuur, is vanaf halverwege 2022 voor een periode van 2 jaar een extra medewerker benodigd. De kosten bedragen in 2022 ongeveer € 32.000,-.

7. Bemonstering Covid-19 (per saldo budgetneutraal)

In het huishoudelijk afvalwater zijn ziekteverwekkers te meten, omdat die met uitwerpselen (ontlasting) in het rioolwater terecht komen. Dit geldt ook voor het Covid-19 virus. Daar waar een rwzi een forse stijging laat zien, zou de betreffende Veiligheidsregio in dat gebied passende maatregelen kunnen nemen. Sinds september 2020 zijn daarom wekelijkse metingen gestart op alle rwzi's in Nederland, waaronder ook de 13 rwzi's van Hunze en Aa's. Naast onze rwzi's voeren wij ook de bemonsteringen op de rwzi's van Noorderzijlvest uit. De door ons waterschap gemaakte kosten worden volledig vergoed door het Rijk. Voor 2022 gaan we op basis van de bemonsteringsplanning (aantal monsters per week) voor zowel de kosten als opbrengsten uit van € 667.000,-.

De kosten bestaan voor een deel uit de uitbreiding van de personele begroting. Deze stijgt met 1 fte wegens het uitvoeren van de bemonsteringen. Deze fte wordt derhalve gefinancierd vanuit de bijdrage die wij ontvangen voor het uitvoeren van deze bemonsteringen en is budgetneutraal meegenomen.

8. Bijdrage Het Waterschapshuis (HWH) (nadeel € 60.000,-)

De geactualiseerde begroting 2022 van HWH geeft voor ons waterschap een te betalen bijdrage die € 160.000 hoger is dan meegenomen in onze eigen begroting 2022. Dit kent onder andere de volgende oorzaken:

- Er wordt gewerkt aan een project voor de aanschaf van een tool voor system engineering (vastleggen van uitgangspunten en scope binnen een projectorganisatie).
- Er wordt een eenjarig leerprogramma voor het opleiden van data scientists en engineers opgezet.
- Voor de invoering van de Omgevingswet worden centraal nog een aantal zaken geregeld.
- Het kenniscentrum wordt verder uitgebreid, zodat de kennis van de waterschappen beter samengebracht zal worden.

Deze hogere bijdrage van € 160.000 is echter niet volledig meegenomen in deze voorjaarsrapportage. De afgelopen jaren zien wij namelijk een trend waarbij HWH de begroting verhoogt en uiteindelijk bij de jaarrekening weer een groot voordeel rapporteert. Achtereenvolgens hebben wij over de jaren 2018 tot en met 2021 € 107.000, € 99.000, € 159.000 en € 89.000 van onze bijdragen teruggekregen.

Dit voordeel komt doordat een aantal programma's goedkoper uitvallen of dat programma's door diverse oorzaken niet zijn doorgegaan. Dit resulteerde in voordelen in onze jaarrekeningen. Aangezien de teruggave meestal ongeveer € 100.000 bedraagt, is in deze voorjaarsrapportage een nadeel van € 60.000 meegenomen voor de hogere bijdrage HWH.

9. Wet Open Overheid (WOO) (per saldo budgetneutraal)

De WOO is op 1 mei 2022 in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB), maar heeft een veel ruimere reikwijdte. De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Feitelijk moet elke overheid actief veel informatie openbaar maken. Dit is een proces dat een groot aantal jaren in beslag gaat nemen. Het zwaartepunt zal liggen in het aanpassen van informatiesystemen. De drie koepels (VNG, IPO en UvW) hebben met het Rijk afgesproken dat de decentrale overheden voor de invoering van de WOO financieel gecompenseerd worden. Hiervoor krijgt ons waterschap incidenteel en structureel een bijdrage van het Rijk. Voor dit jaar bedraagt de bijdrage € 40.000,-. Tegenover de bijdrage staan kosten om het voorgaande te realiseren. Per saldo is dit budgetneutraal verwerkt.

10. Omgevingswet (per saldo budgetneutraal)

Door het uitstel van de invoeringsdatum van de Omgevingswet naar 1 januari 2023 krijgen de drie koepels (VNG, IPO en UvW) een éénmalige vergoeding van het Rijk. Dit geld is bedoeld voor uitgaven om de invoering van de Omgevingswet te ondersteunen. De Unie van Waterschappen heeft besloten een deel van de vergoeding door te sluisen naar de individuele waterschappen. Ons waterschap krijgt hierdoor éénmalig € 80.000,-. Tegenover de vergoeding staan kosten om het voorgaande te realiseren. Per saldo is dit budgetneutraal verwerkt.

11. Waterschapsbelastingen (voordeel € 798.000,-)

Op basis van de werkelijke belastingopbrengsten van 2021 en de 1e kwartaalrapportage van het NBK zijn, door het Noordelijk Belastingkantoor, een aantal ramingen bijgesteld. De verwachte meeropbrengst van de watersysteemheffing gebouwd (€ 304.000,-) komt met name tot stand omdat de verwachte waardeinstijging hoger uitvalt dan bij de raming in de begroting 2022. Voor deze raming maakten we gebruik van de recentste gegevens van de waarderingskamer WOZ uit 2021. Die gegevens blijken te laag ingeschat.

Het aantal op te leggen aanslagen watersysteemheffing ingezetenen blijkt hoger te zijn dan aanvankelijk gedacht. Dat wordt veroorzaakt door diverse kwaliteitsverbeteringen in de data die inmiddels zijn doorgevoerd als gevolg van de koppelingen met de basisregistraties. In de toelichting op de jaarrekening 2021 is al aangegeven dat het aantal op te leggen aanslagen watersysteemheffing ingezetenen nog hoger uitviel dan in de bijgestelde begroting 2021 werd verwacht. Dit effect was nog niet in de begroting 2022 verwerkt. Het voordeel bedraagt € 121.000,-.

De verwachte afname van het aantal hectares voor de watersysteemheffing ongebouwd blijkt 900 hectare lager uit te vallen dan eerder ingeschat. De verwachting was dat meer hectares ongebouwd aan WOZ objecten zouden worden toegerekend, uiteindelijk is dat meegevallen. Voor de begroting betekent dit dat er een hogere opbrengst ongebouwd wordt verwacht van € 64.000,-.

De verwachting is dat de opbrengt verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing respectievelijk € 67.000,- en € 242.000,- hoger zal uitvallen door een aanpassing van het aantal vervuilingseenheden (ve). Deels hangt dit samen met de stijging van het aantal ingezetenen. Elke ingezetene extra betekent ook 1 of 3 ve extra. Daarnaast is de verwachting dat het effect van de per 1 januari 2022 ingevoerde 'alleenwonendenregeling' (verschuiven van 3 naar 1 ve als gevolg van overlijden van een partner bij tweepersoonshuishoudens) wat mee zal vallen. Tot slot is het aantal ve's van bedrijven verhoogd op basis van de rekeningresultaten.

12. Budgetoverheveling jaarrekening 2021 (nadeel € 130.000,-)

Bij de jaarrekening 2021 is voorgesteld een aantal in 2021 geraamde budgetten over te hevelen naar 2022. Het betreft de volgende posten.

Borstelbeluchting rwzi Scheve Klap (nadeel € 50.000,-)

In de najaarsrapportage 2021 is een budget van € 50.000 opgenomen om de schade aan de borstelbeluchting van de rwzi Scheve Klap te herstellen. Er waren echter aanvullende onderzoeken benodigd om te bepalen welke herstelmethode de voorkeur verdiende (bijvoorbeeld of herstel middels plaatbeluchting mogelijk was). De uitkomst is dat uiteindelijk gebleken is dat het reviseren van de borstelbeluchting de beste optie is. Door de aanvullende onderzoeken heeft de uitvoering pas in de loop van 2022 plaatsgevonden.

Sloop twee VKA gemalen (nadeel € 80.000,-)

In de begroting 2021 is een budget van € 248.000 opgenomen voor de sloop van een tweetal, niet meer in gebruik zijnde, VKA gemalen. In verband met het uitvoeren van een nadere analyse voor de sloop, is het niet gelukt de werkzaamheden in 2021 af te ronden. De VKA-leiding liep namelijk dicht bij het gemaal langs, waardoor er kans was op verzakking en beschadiging van de VKA-leiding. In 2021 is een deel van de werkzaamheden uitgevoerd voor een bedrag van € 136.000. In de eerste helft van 2022 zijn de werkzaamheden afgerond voor een bedrag van € 80.000. Derhalve valt de totale sloop uiteindelijk € 32.000 voordeliger uit (€ 248.000 (oorspronkelijk begroot) - € 136.000 (kosten 2021) - € 80.000 (kosten 2022)).

13. Dieselkosten (nadeel € 200.000,-)

De dieselprijzen zijn de eerste maanden van 2022 als gevolg van de situatie in Oekraïne sterk gestegen. Ons waterschap maakt sinds het begin van dit jaar gebruik van de duurzamere variant van HVO-diesel. We verbruiken als waterschap jaarlijks ongeveer 460.000 liter. In de loop van 2022 zullen, gezien de toename van de olieproductie en de accijnsverlaging per 1 april, de dieselprijzen naar verwachting weer dalen. Echter verwachten we over heel 2022 een nadeel van € 200.000 (ongeveer € 0,45 per liter).

14. Extra kosten hoogwater (nadeel € 370.000,-)

Eind februari zorgde uitzonderlijk veel regen voor overlast in ons werkgebied. Hiervoor zijn in de hoogwaterperiode zelf onder andere afsluiters, noodkeringen en noodpompen geplaatst om gevaarlijke situaties en overlast zoveel mogelijk te voorkomen. De kosten hiervan bedroegen € 35.000. Na afloop van deze hoogwaterperiode was het echter noodzakelijk om taludherstel uit te voeren (met name in de kwelzone van het veenkoloniale gebied), te herstellen waterkeringen (hoofdzakelijk de waterkering van het Hondshalstermeer) en waterbodemonderzoek uit te voeren aan het Termunterzijldiep (in verband met erosie door de stroomsnelheid). De totale kosten van deze herstelwerkzaamheden bedroegen € 335.000. De totale kosten van het hoogwater bedragen hiermee € 370.000.

15. Klimatisering vergaderzalen (nadeel € 50.000,-)

De twee vergaderzalen A216 en A416 voldoen niet meer aan de huidige standaard hygiënevoorschriften (onder meer geen ventilatiemogelijkheid). Een upgrade is noodzakelijk voor een gezond binnenklimaat (minimaliseren virusoverdracht middels aerosolen). De kosten hiervan bedragen € 50.000,-.

16. Contract Gazprom (nadeel € 128.000,-)

Eind april is in het vijfde sanctie-pakket van de EU tegen Rusland een volledig verbod opgenomen op de deelname van Russische bedrijven en burgers aan overheidsopdrachten in de EU. Dit sanctiepakket geldt dus ook voor de Nederlandse waterschappen. In de praktijk betekent dit dat ons Gazprom-contract voor oktober 2022 dient te worden beëindigd. Omdat het beëindigen ervan onderdeel is van het EU-sanctiepakket, hoeven hier geen boetes voor contractbreuk te worden betaald. Wel zal bij de nieuwe aanbesteding een aanzienlijk hogere prijs betaald moeten worden voor het aardgas. Dit zal door ons waterschap zelf moeten worden opgevangen. De extra kosten hiervan voor ons waterschap bedragen naar verwachting voor dit jaar € 128.000. Dit zijn de extra kosten in het laatste kwartaal van dit jaar. Dit is gebaseerd op een stijging van 200% ten opzichte van de huidige tarieven. De gevolgen voor de komende jaren zijn verwerkt in de meerjarenraming 2023-2026.